

Tekst brief aan de provincie Overijssel

Aanleiding

U hebt ons gevraagd te reageren op uw concept provinciale omgevingsvisie (POVI). Daarvoor heeft u een aantal specifieke vragen gesteld, waarbij de vragen de hoofdstukindeling van de POVI volgen. Graag maken we van deze mogelijkheid gebruik. Onze antwoorden op uw vragen treft u als bijlage aan en zijn op uw verzoek ook al digitaal verzonden. In de beantwoording vindt u onze opmerkingen terug, stellen we u een aantal vragen, doen we suggesties voor verbeteringen en uiten we ook een aantal zorgen. In dit begeleidend schrijven leggen wij een aantal accenten, waarover wij de komende tijd graag met u in gesprek willen.

We vinden het prettig dat we in dit stadium van het opstellen van de POVI kunnen meedenken en onze reactie op het concept kunnen geven. Ook constateren we dat u in de uitwerking van de POVI wil samenwerken en dat we samen aan de lat staan om ambities waar te maken en opgaven te realiseren op bijvoorbeeld wonen en werken. Dat u in uw visie kiest voor regionale oriëntatie en gebiedsprocessen vinden wij dan ook een goede keuze.

We constateren dat alle thema's en opgaven worden benoemd, dat u via de band van de leidende principes en de redeneerlijn daaraan uitvoering wil geven, waarbij u een koppeling maakt met brede welvaart met rode lijnen en vervolgens via kaders voor beleid daarop stuurt. Uw opzet van de POVI kunnen we dan ook onderschrijven. Ook wij staan voor zorgvuldig ruimtegebruik en kiezen voor inbreiding boven uitbreiding. Onze huidige omgevingsvisie is daarin duidelijk en ook de verstedelijkingsstrategie van de regio Zwolle hanteert deze uitgangspunten.

Bestuurlijk gesprek 23 december 2023 over onze ambities en opgaven

Op 23 december 2023 hebben we in een gesprek tussen gedeputeerde mevrouw Grijssen en wethouder Rots uitgebreid gesproken over de ambities en opgaven van Zwolle en de regio Zwolle. Daarvan is een verslag gemaakt en op 4 juli 2024 wordt per brief ingegaan op dat gesprek, waarvoor onze dank. We lezen terug dat u zich herkent in de ambities en opgaven waarvoor Zwolle en de regio staan. We zien daarin perspectief en een goede basis voor samenwerking. Tegelijk hebben we een zorg, en die betreft de redeneerlijn die u in uw omgevingsvisie hebt opgenomen. Deze redeneerlijn is, zo lezen we in de brief van 4 juli 2023, de denkwijze die duidelijk maakt hoe u prioriteert, weegt en waar mogelijk ruimte laat voor lokale eigen bestuurlijke afwegingen. De 'redeneerlijn' is dan het kader dat helpt bij de afweging 'waar' een ontwikkeling een plek kan krijgen.

Juist over de redeneerlijn en de toepassing daarvan hebben wij zorgen die we graag aan u kenbaar maken en waar we graag verder in gesprek met u over willen.

Verstedelijkingsstrategie, sterke steden en krachtige DUS-regio's

We lezen in de omgevingsvisie dat de steden een centrale positie innemen en twee leidende principes verwijzen daar ook expliciet naar (inzetten op krachtige DUS-regio's en voortbouwen op sterke netwerken). U stelt dat er sprake is van een uitzonderingspositie van de steden. Dat is positief, maar we missen vervolgens wel de concretiseringslag en de urgentie van de opgaven waarvoor we samen aan de lat staan. We zien namelijk in uw omgevingsvisie dat u opgaven/thema's naast elkaar zet, zodat het voor ons niet meteen duidelijk is waarop u koerst en wat u echt belangrijk vindt, juist ook in het licht van het vorenstaande waarin u juist de steden met hun centrum- en netwerkfunctie in het daily urban system centraal staat.

We vragen in uw visie dan ook aandacht voor de verbinding met de verstedelijkingsstrategie van de regio Zwolle en in dit geval ook specifiek voor Zwolle - en dit geldt ook voor de overige steden in de provincie Overijssel – en de opgaven die daaruit volgen. Er is werk aan de winkel. We staan voor grote opgaven en de urgentie daarvan is hoog. De regio Zwolle is dé klimaatbestendige groeiregio van Nederland. In NOVEX-verband zijn daar met het Rijk afspraken over gemaakt. Hierbij is ook sprake van een rollende agenda (richting bijvoorbeeld het Ruimtelijk Voorstel en de Regio Arrangementen), waarop naar onze mening de POVI zou moeten anticiperen. De recent verschenen Nota Ruimte (voorontwerp) is er helder over: stedelijke regio's in het oosten krijgen een veel grotere rol in de verstedelijkingsopgaven die zich ontwikkelen tot dynamische regio's met een sterke en onderscheidende economie. Dat betekent onder andere ruimte maken voor nieuwe woningen, voorzieningen en werkplekken. De regio Zwolle is daarin onderdeel van het stedelijk netwerk van Nederland.

Grenzen aan verdichten en vraag naar ruimte

We staan achter de keuze van inbreiding boven uitbreiding. Verdichten is ook één van de leidende principes uit de verstedelijkingsstrategie van de regio Zwolle en in onze huidige omgevingsvisie uit 2021 zetten we sterk daarop in en maken we het mogelijk dat in de stad duizenden woningen gerealiseerd kunnen worden. In dat licht hebben we onlangs ook de stadscan laten opstellen om inzichtelijk te maken of verdere verdichting van de stad kwantitatief en kwalitatief mogelijk is. De stadscan is onderdeel van de Aanvulling van de Zwolse Omgevingsvisie waaraan we nu werken. Tegelijk kijken we ook of we uitleglocaties nodig hebben om te blijven voorzien in een diversiteit aan stedelijk woon- en leefmilieus en in welke mate we de vraag naar bedrijventerreinen faciliteren.

Er zijn namelijk grenzen aan verdichten. Ook in de stad speelt het belang van brede welvaart, moet het prettig wonen en werken zijn en moet de omgeving bijdragen aan gezondheid (zoals hittestress), veiligheid en ontmoeten. Wanneer is die grens bereikt en hoe bepalen we dat met elkaar? We zien in uw omgevingsvisie geen handvatten daarvoor. Los daarvan is buiten de stad ook vraag naar regionale mobiliteitshubs, stedelijk uitloopgebied, waterbergingsgebieden, batterijopslag en tal van andere opgaven die bepalend zijn voor de toekomst van Nederland naar 2050 en 2100.

In dit verband vinden we het belangrijk ook te noemen dat de regio Zwolle voor een stevige economische opgave staat. Dit blijkt onder andere uit de Ruimtelijk Economische Bouwsteen Regio Zwolle, die u ook noemt. Daarnaast schrijft u dat er behoefte is aan 1000 hectare aan bedrijventerreinen. We lezen vervolgens niet uw visie daarop, om wat voor type bedrijventerreinen het gaat en waar u ruimte ziet hiervoor. Ook missen wij uw visie op de 'Port of Zwolle' als belangrijke economische motor binnen de provincie en de Regio. Ter versterking daarvan onderzoekt een 'coalition of the willing' de haalbaarheid van een railterminal. Een mogelijke locatie daarvoor ligt in het gebied tussen Zwolle en Staphorst. Wij verwachten dat u, als partner in the coalition of the willing, de planvorming rondom een mogelijke railterminal benoemt in uw Omgevingsvisie.

Tot slot voeren we in het kader van het programma Stedelijk Zwolle (NOVEX) een verkenning uit naar de potentie van de Ceintuurbaan en een zone daar omheen voor nieuwe hoogwaardige stedelijkheid voor de regio. We kijken nadrukkelijk vanuit het bestaande integrale kader van de verstedelijkingsstrategie en de afspraken die we in NOVEX-verband met elkaar hebben gemaakt. In de verkenning komen wonen, werken, bereikbaarheid en klimaatadaptie samen en slaan we de verbinding met de bestaande stad en het landelijk gebied. We willen een inhoudelijk antwoord geven op hoe water en bodem sturend daadwerkelijk invulling kan krijgen. Graag zien wij dergelijke vernieuwende verkenningen onderdeel worden van uw Omgevingsvisie.

Handreiking toepasbaarheid redeneerlijn

Gelet op het bovenstaande hebben we vragen en zorgen over de toepasbaarheid van de redeneerlijn als het hart van uw POVI. U schrijft dat de redeneerlijn alleen over het 'waar' gaat, waardoor naar onze mening de uitkomst van het doorlopen van de redeneerlijn ongewis is en niet automatisch een gedeelde uitkomst oplevert. De 'waar' vraag kan niet los staan van de opgaven waarvoor we staan, de urgentie die daarmee gemoeid is en het maatschappelijk belang dat daarbij gebaat is. Of een opgave noodzakelijk is en de motivering daarvan (wat/waarom) zijn onlosmakelijk verbonden in de te maken afwegingen. Hetzelfde geldt voor hoe een opgave landt, omdat juist daar innovatie, creativiteit, participatie en draagvlak belangrijk zijn. Juist hier is ook de samenwerking met het Rijk noodzakelijk. Bovendien biedt de methodiek van de redeneerlijn niet de mogelijkheid voor een afweging op alternatieve locaties. Kortom: naar onze mening zou de redeneerlijn het samenspel van argumenten en overwegingen moeten bevatten die bepalen of een opgave realiseerbaar is.

We denken dat de verstedelijkingsstrategie van de regio Zwolle en straks onze Aanvulling van de Omgevingsvisie een prima basis daarvoor dienen. We willen graag daarover met u in gesprek om te bezien in hoeverre we de redeneerlijn ook daaraan dienstbaar kunnen laten zijn.

Daarnaast vragen we u om, in lijn met het voorontwerp Nota Ruimte, zo snel mogelijk met ons te verder te werken aan de concrete uitwerking van de verstedelijkingsstrategie van de regio Zwolle, inclusief het inzichtelijk maken van de te verwachten benodigde uitbreidingsvraag (op de diverse beleidsvelden) en dit ook inzichtelijk te maken in de definitieve omgevingsvisie. Gelet op de veelheid van opgaven; de grenzen aan verdichting, het verbeteren van de brede welvaart en bundeling rond bestaande infrastructuur en de koppeling van de DUS-sen is dit inzicht gewenst. Dit inzicht kan ook voorkomen dat we voor ieder individueel plan een stapeling van rapporten, onderzoeken en nieuw beleid moeten vaststellen met alle tijd die daarmee gemoeid is.

Graag gaan wij met u in gesprek hoe we oplossingen kunnen en moeten vinden voor de ruimtelijke puzzel van Overijssel om in 2050 niet alleen de mooiste provincie van Nederland te zijn, maar ook de provincie waar de brede welvaart in alle kernen en steden is versterkt.